

3 ساعت طلایی برای درمان سکته مغزی

خیلی‌ها از سکته مغزی بیش از سکته قلبی می‌ترسند و گمان می‌کنند پس از سکته قلبی، بویژه اگر در سنین جوانی نباشد، احتمال زنده ماندن بیمار، بهبودی و بازگشت وی به زندگی عادی زیاد است

خیلی‌ها از سکته مغزی بیش از سکته قلبی می‌ترسند و گمان می‌کنند پس از سکته قلبی، بویژه اگر در سنین جوانی نباشد، احتمال زنده ماندن بیمار، بهبودی و بازگشت وی به زندگی عادی زیاد است، اما پس از سکته مغزی معمولاً بازگشت به زندگی عادی و بدون ناتوانی‌های حسی و حرکتی ممکن نیست.

جام جم سرا: چنین تصویری تا چه اندازه درست است؟ آیا هر سکته مغزی به مرگ یا بروز اختلالات و ناتوانی‌های شدید حسی و حرکتی منجر می‌شود؟

دکتر محمد روحانی، متخصص مغز و اعصاب در پاسخ به این پرسش‌ها با اشاره به این که سکته مغزی بسته به این که در چه ناحیه‌ای از مغز اتفاق افتاده باشد علائم متفاوتی دارد، می‌گوید: علائم شایع سکته مغزی شامل ضعف یا فلج یک نیمه بدن، از بین رفتن حس یک نیمه بدن، اختلال تکلم و اختلالات بینایی می‌شود.

البته سرگیجه نیز در صورتی که همراه با علائم عصبی دیگر نظیر اختلال تکلم، اختلال حسی، نداشتن تعادل و دوبینی باشد از علائم سکته مغزی محسوب می‌شود. جالب آن که علائم سکته مغزی با قلبی شباهتی ندارد، ولی فاکتورهای خطر هر دو تقریباً مشابه است و اغلب بیماری‌های عروق مغز و قلب همراه هم دیده می‌شود.

وی در گفت‌وگو با جام‌جم با تأکید بر این که در سکته‌های مغزی به علت خونریزی داخل نسج مغز، سردرد، تهوع و استفراغ و افت سطح هوشیاری از علائم بارز است، می‌افزاید: بسته به این که آسیب مغزی در چه ناحیه‌ای از مغز اتفاق افتاده باشد و نیز وسعت ناحیه آسیب‌دیده مغزی، علائم سکته مغزی از خفیف تا شدید یا حتی مرگ متغیر است.

سکته مغزی عبارت است از نقص عصبی که به صورت حاد و به علت مشکلات عروقی مغز اتفاق می‌افتد. به عبارت دیگر در اثر انسداد یکی از شریان‌های مغزی یا خونریزی داخل مغز بخشی از مغز که عملکرد خاصی نظیر کنترل حرکات یک نیمه بدن یا تکلم را به عهده دارد، آسیب می‌بیند و باعث ایجاد نقص عصبی چون ضعف یا فلج یک نیمه بدن یا اختلال تکلم می‌شود.

شما مستعد سکته مغزی هستید

خوب است بدانید که سکته مغزی در اثر مجموعه‌ای از عوامل خطر ایجاد می‌شود. برخی از آنها چون سن، جنس، نژاد و ارث، غیرقابل تغییر است یعنی با افزایش سن، خطر سکته مغزی افزایش می‌یابد و در جنس مذکر نیز سکته مغزی بیشتر دیده می‌شود. از سوی دیگر فاکتورهایی نظیر فشار خون بالا، دیابت، مصرف سیگار و بیماری‌های قلبی، بویژه اختلال ریتم قلب، بیماری‌های دریچه‌ای قلب و نارسایی قلب از عوامل مستعدکننده سکته مغزی محسوب می‌شود.

دکتر روحانی تأکید می‌کند: در درصدی از افراد، سکته مغزی به علت مسائل ژنتیک اتفاق می‌افتد که البته درصد اندکی از موارد سکته مغزی را تشکیل می‌دهد. به بیان دیگر، بعضی بیماری‌های ژنتیکی با افزایش انعقادپذیری خون و با ایجاد لخته در عروق، باعث سکته مغزی می‌شود که این موارد از سکته‌های مغزی بیشتر در اطفال یا جوانان اتفاق می‌افتد.

وقتی بیمار سکته را رد می‌کند

نباید تصور کنید که سکته مغزی همیشه با عوارض شدید و غیرقابل برگشت همراه است، بلکه به گفته دکتر روحانی در بعضی

موارد، انسداد شریان مغزی بعد از چند دقیقه تا حداکثر نیم ساعت برطرف می‌شود و علائم عصبی ایجاد شده ناشی از سکته مغزی برگشت می‌کند که در اصطلاح عوام به آن رد کردن سکته می‌گویند. بروز چنین حالتی از این نظر اهمیت دارد که در صورتی که فرد دچار این نوع سکته شود باید بسرعت بررسی شود تا منشأ لخته‌ای که باعث انسداد رگ مغز شده است، شناسایی شده و با درمان آن از احتمال عود سکته مغزی جلوگیری شود.

مهم‌ترین اقدامی که اطرافیان بیمار مبتلا به سکته مغزی باید انجام دهند رساندن هرچه سریع‌تر وی به مراکز درمانی، بویژه مراکزی است که امکان مراقبت ویژه از این بیماران را دارند.

دکتر روحانی در این باره توضیح می‌دهد: یکی از درمان‌های اصلی در بیماران دچار سکته مغزی ناشی از انسداد شرایین، تزریق داروهایی است که احتمال بازگشایی این عروق را افزایش می‌دهد. البته این درمان در سه ساعت اول، مؤثر است و اهمیت رساندن هرچه سریع‌تر بیمار به مرکز درمانی نیز به همین علت است. در واقع، هرگونه اتلاف وقت، احتمال مرگ و میر و باقی ماندن نقایص دائم عصبی را در بیمار بیشتر می‌کند.

این متخصص مغز و اعصاب تاکید می‌کند: در مورد سکته‌های مغزی ناشی از انسداد عروق، در صورتی که بیمار در کمتر از سه ساعت به مراکز درمانی برسد امکان تزریق داروهایی که لخته‌ها را لیز کرده و انسداد عروق را برطرف می‌کند، وجود دارد. البته این درمان که «ترومبولیز» نامیده می‌شود در همه بیماران قابل اجرا نیست، ولی درصد قابل توجهی از بیماران از آن سود می‌برند.

بهبودی پس از سکته مغزی

مهم‌ترین عوارضی که بعد از سکته مغزی ایجاد می‌شود شامل اختلال حرکتی و راه رفتن به علت ضعف اندام‌ها، اختلال تکلم و اختلال تعادل و در سکته‌های مغزی معتدد، شامل اختلال شناختی و زوال عقل است.

دکتر روحانی با اشاره به این مطلب می‌افزاید: توانبخشی پس از سکته مغزی در کاستن عوارض سکته یعنی مشکلات حرکتی و تکلم و نیز برگشت بیمار به زندگی تقریباً طبیعی، با حداکثر استقلال در انجام امور فردی، تاثیر و نقش زیادی دارد. زندگی پس از سکته مغزی باید در جهت کاستن از عوامل خطر از جمله کنترل فشارخون، دیابت و چربی بالا با رژیم و دارو، ترک سیگار و دخانیات، داشتن فعالیت فیزیکی کافی، تغذیه سالم و فیزیوتراپی و کاردرمانی باشد.

وی تاکید می‌کند: به خاطر داشته باشید که مهم‌ترین عوامل در پیشگیری از سکته مغزی عبارت است از کنترل عوامل خطری چون فشار خون بالا، دیابت، چربی بالا، قطع دخانیات، فعالیت ورزشی مناسب، کاهش وزن و نیز درمان بیماری‌های قلبی که احتمال سکته مغزی را افزایش می‌دهد. همچنین مصرف داروهای ضد تجمع پلاکت نظیر آسپرین خطر عود سکته مغزی را کاهش می‌دهد.

پونه شیرازی / گروه سلامت